

Upravništvo: Ljubljana, Knafjčeva 5  
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,  
3125, 3126.  
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-  
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.  
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.  
Telefon št. 2455.  
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.  
Telefon št. 190.  
Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-  
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,  
Wien št. 105.241.

# JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.  
Naročnina znaša mesečno 25 din.  
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:  
Ljubljana, Knafjčeva ulica 5, telefon  
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,  
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;  
Celje, Sirosmayerjeva ulica št. 1,  
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

## Pretrsljiv mirovni apel belgijskega kralja

„Vsi, od katerih je odvisen nadaljnji razvoj dogodkov, naj podrede svoje spore mirni rešitvi, ako nočejo, da bosta propadla evropska civilizacija in svetovno gospodarstvo“

Ljubljana, 23. avgusta  
Vest, da sta se Nemčija in Rusija sporazumeli za sklenitev nenapadnega pakta, je alarmirala ves svet. Zade-la je države fronte miru in njihove voditelje povsem nepripravljene. Niti an-gleška, niti francoska diplomacija ni-sta stitili, kaj se pripravlja za berlinsko-moskovskimi kulisami. Chamber-laina in Halifaxa so morali v Londo-nu dvigniti iz postelje, a tudi zavezni-kom osi se ni godilo bolje. Japonski veleposlanik v Berlinu je zvedel vest iz radia. Podobno se je zgodilo držav-nikom po ostalem svetu. Opravičeno imenuje neki švicarski list berlinsko sporočilo v noči na torek za naj-večje diplomatsko presenečenje novej-še evropske zgodovine. Naknadno ugo-tavljajo diplomatski poročevalci, da so se razgovori med Berlinom in Moskvo pletli že od maja in da so bili zadnje štiri tedne zelo intenzivni. Šli so torej paralelno z diplomatskimi pogajanjmi Rusije in zapadnih velesil in vršili so se istočasno, ko so se francoski, an-gleški in ruski generali dogovarjali o medsebojnih vojaških tajnostih in stra-teških načrtih.

Učinek in obeh taborih je bil ogro-men. Na strani osovinskih velesil vla-da prepričanje, da je angleški obroč razbit, da je Hitlerjevi diplomaciji odprta prosta pot k popolnemu uspehu in da bo sedaj znani program do kraja izveden, a da se mu nasprot-niki ne bodo mogli ustaviti. Če pa bi poskušali, potem bodo morali nositi posledice. Ne preostaja jim torej nič drugega, kakor da sprejmejo Hitlerjev program za pacifikacijo Evrope.

V zapadnem taboru je v prvem tre-nutku zavladalo splošno vznemirjenje in globoko razočaranje, vendar učinek vesti ni imel pričakovanih demoraliz-irajočih posledic. Francija in Anglija sta že tekom včerajšnjega dne odloč-no pokazali, da ostane njihovo stališ-če neizpremenjeno. V prvi vrsti je se-veda prizadela Poljska. Glasovi, ki se šujejo od tam, pravijo, da poljski na-ród ni izgubil ravnotežja in da je, kakor prej, tudi slej odločen braniti se do poslednjega. Anglija in Francija sta mu dali ponovna zagotovila brezpo-gojne pomoči.

Vse kaže, da je evropska kriza pri-spela do vrhunca. Odločitve ne morejo dolgo izostati. To dokazujejo poročila iz glavnih evropskih centrov. Jutri v četrtek se sestane angleški parlament. Angleška vlada je zahtevala diktator-ska pooblastila. Francoski ministrski svet je tako rekoč v permanenci in bo tudi jutri imel svojo zgodovinsko sejo. Vojaški ukrepi v Nemčiji, v Angliji in v Franciji prehajajo v stanje najstrož-je vojne pripravljenosti.

Še ni povsem jasna dalekosežnost pripravljene rusko-nemškega nena-padnega pakta. Ako znači, kakor so v prvem trenutku v Varšavi trdili, umik Rusije iz Evrope, to je njen des-interesno na razvoju evropske kri-ze, potem nadaljnji razgovori med Mos-kvo, Londonom in Parizom nimajo več smisla. Ako je pa točna verzija, da si bo Rusija za slučaj, ako Nemčija napade neko tretjo državo, pridržala svobodne roke, potem bi nena-padni pakt ne onemogočil sklenitve po-litično vojaške pogodbe med Rusijo in zapadnimi velesilami, ki ima, kakor znano, le namen skupnega oborožene-ga odpora proti neizvestnemu napadu na enega izmed pogodbenikov, odno-sno pod njihovo zaščito se nahajajočih držav. Optimistični komentariji vidijo važno razliko v komunikacijah, ki so bi-li izdani v Berlinu in Moskvi o nena-padnem paktu. Dočim je po berlins-ki verziji stvar že gotova, bi po mos-kovskem besedilu šlo še za pogajanja, ki bi trajala še nekaj časa. Toda z dej-stvom, da je odšel v Moskvo sam zu-nanji minister g. Ribbentrop, ki seve-da ne more ostati dalje časa odsoten, je pač nakazano, da so bila glavna po-gajanja opravljena že prej in da gre sedaj samo za zaključno formulacijo. Smatra se, da bo g. Ribbentrop svoj posel do sobote že opravil.

Pesimistični komentariji gredo dalje in predvidevajo, da se bosta Rusija in Nemčija tudi politično sporazumeli in da nastopa era rusko-nemškega sode-lovanja, ki bi seveda pomenila dobo povsem novega političnega razvoja v Evropi.

Trenutno se mora opozoriti na sle-deča važna dejstva: Nemška protipolj-ska propaganda traja in je še ojače-na. Nemški program zahtev napram Poljski se v polnem obsegu vzdržuje. Nemške priprave za njegovo morebit-no nasilno izvršitev so končane. Proti nemški odločitvi, s katero se solida-rizira Italija, se istotako postavlja od-

Bruselj, 23. avg. c. Ob priliki za-ključka konference severnih držav je imel danes ob 20. belgijski kralj Leo-pold III. iz kraljeve palače sledeči na-govor po radiu:

Na diplomatski konferenci, ki se je vršila v Bruslju med zastopniki sedmih držav Belgije, Nizozemske, Danske, Norveške, Finske, Švedske in Luksem-burga, je bilo sklenjeno, da podam v imenu poglavarjev vseh teh držav skup-no izjavo. Svet živi v času največje na-petosti, tako da je normalno sodelova-nje med narodi postalo nemogoče. Ve-like sile se na vseh straneh oborožujejo in pripravljajo za mogoči konflikt. Male države se morajo bati, da bodo proti svoji volji potegnjene v ta konflikt z vsemi strašnimi posledicami, ki jih utegne imeti. Svet je v nevarnosti gos-podarskega propada. Konflikt, ki se pripravlja, mora povzročiti, da Evropa propade z vso svojo civilizacijo. Javno mnenje v vseh državah se zaveda straš-ne nevarnosti, vdaja pa se vedno bolj mnenju, da je usodepolni konflikt ne-izbežen. To stališče resignacije moramo pobijati. Ni naroda, ki bi se hotel po-gnati v vojno, ali ki bi hotel drugemu vzeti neodvisnost. Najhujšemu se je še mogoče izogniti. Toda čas pritiska in odločitev mora priti hitro. Življenjska pravica za narode mora biti postavlje-

na na solidno in moralno bazo. Samo tako je mogoče očuvati mir. V imenu poglavarjev vseh tukaj zbranih držav izjavljam, da upam, da tisti, ki je od njih odvisen razvoj dogodkov, podrede spore mirni rešitvi in se odločijo za mirno diskusijo. Izražam upanje, da bodo drugi sledili iniciativi, ki smo jo ravno dali. Jutri bodo milijoni ljudi v tem upanju z nami. Naj odgovorni vodje to dejstvo upoštevajo. Dvomi, strah in napetost vladajo nad svetom. Trdno upam, da bo ta atmosfera izginila, ka-kor hitro veter z morja dvigne meglo in prinese nazaj sonce in svetlobo.

### Konferenca severnih držav v Bruslju

Bruselj, 23. avg. br. Pod vodstvom mi-nistrskega predsednika in zunanjega mi-nistra Pierlot se je danes nadaljevala več-raj slovesno odprta konferenca zastop-nikov sedmih severnih držav, ki so skleni-le pred meseci znano konvencijo v Oslu. Današnja dopoldanska seja je trajala tri ure. Popoldne so se zunanji ministri Bel-gije, Nizozemske, Danske, Norveške, šved-ske, Finske in Luksemburga znova sestali. Na popoldanski seji so že sestavljali reso-lucijo, ki bo še nocoj objavljena. O reso-luciji bodo obveščene pristojne vlade še pred njeno objavo.

Bruselj, 23. avg. br. Nocoj ob 19.30 je bila objavljena resolucija, ki je bila spre-

jeta na konferenci sedmih nevtralnih držav. Resolucija naglašja, da so se Belgija, Danska, Finska, Luksemburška, Nizozem-ska, Norveška in Švedska odločile ostati strogo nevtralne ne glede na vse nove za-pletljive mednarodne politične položaje. Zunanja ministrstva teh držav bodo stalno v stikih, da bi mogla sporazumno od primera do primera izdati ukrepe za zavarovanje svoje nevtralnosti. Obenem bodo sporazumno budno na straži v obram-bi svojih interesov.

### Danes bo govoril Halifax po radiu

London, 23. avg. AA. (Reuter). Zuna-nji minister lord Halifax bo govoril jutri ob 20.30 po radiu. Govor bo trajal približno 10 minut. Mislijo, da ga bodo prenaša-le tuje radijske postaje med drugimi tudi ameriška.

### Dominioni na strani Anglije

London, 23. avg. br. Nocoj so prispele v London iz Avstralije, Nove Zelandije, Ro-dezije in Južne Afrike vesti o pomembnih izjavah tamkajšnjih odgovornih politikov v zvezi s sedanjim položajem v Evropi. Vse te izjave pričajo, da bodo dominioni v res-nem primeru odločno in zvesto ob strani Anglije. Avstralski min. predsednik je še

posebej naglasil, da bo Avstralija v najre-snejših dneh, ki se napovedujejo, prav tako zvesto podpirala matično državo, kakor jo je pred 25 leti.

Lebrun v Parizu  
Pariz, 23. avg. br. Nocoj ob 20.15 se je vrnil v Pariz prezident republike Lebrun v spremstvu prezidialnega tajnika Magra. Jutri bo v Elizejski palači predsedoval na-povedani izredno važni seji francoske vlade.

### Kronski svet v Bukarešti

Bukarešta, 23. avg. br. Že snoči je prišel v Bukarešto zasedati kronski svet. Kralj je danes dopoldne posvetovanja s člani kronskega sveta nadaljeval. Razpravljali so o položaju, ki je nastal za Rumunijo sprčo napovedi nemško-ruske nenapa-dalne pogodbe. Rumunska vlada je stalno v stikih s turško.

### 70 nemških divizij na poljski meji

London, 23. avg. c. 70 nemških divizij je koncentriranih na meji Poljske. Nem-sko mobilizacijo smatrajo kot zaključeno. Na zapadni nemški meji je po zadnjih poročilih dosti manjše število čet.

## POLOŽAJ V EVROPI

### Ribbentrop večurni razgovor z Molotovom – Hitlerjevo negativno stališče do angleške poslanice – Angleška vlada dobi danes dikta-torska pooblastila – Francoska vlada v permanenci – Povsod naj-strožja vojaška pripravljenost

Moskva, 23. avg. o. Nemški zunanji mi-nister Joahim Ribbentrop je danes ob 13. prispel z letalom v Moskvo. Iz Königsberga se je odpravil davi ob 7. Z njim je odpotovalo v Moskvo tudi 31 strokovnja-kov in novinarjev v treh letalih. V Rib-bentropovem letalu so bili državni pod-tajnik Gaus, dr. Schmidt in Ribbentropovi osebni tajniki. Na moskovskem letališču so Ribbentropa sprejeli in pozdravili na-mestnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin, šef protokola Baskov, pomoč-nik komisarja za mednarodne zadeve Mer-kulov, namestnik trgovinskega komisarja Stepanov ter namestnik moskovskega mestnega komisarja Karlov, italijanski poslanik, nemški poslanik v Moskvi grof Schulenberg in vse osebje poslanstva.

Ribbentrop se je z letališča odpeljal v bive avstrijsko poslanstvo, ki je v nepo-sredni bližini nemškega poslanstva ter »Doma gostov«, v katerem so nastanjeni francoski in angleški vojaški strokovnja-ki. Ostalo Ribbentropovo spremstvo je prispelo v Moskvo s precejšnjo zamudo. Nemški zunanji minister se je ob 15. s svojim ožjim spremstvom in poslanikom Schulenbergom z avtomobilom odpeljal v Kremelj, kjer se je sestel s komisarjem za zunanje zadeve Molotovom. Ob 18. je bil Ribbentrop še vedno pri Molotovu. Tudi nemški pravilniki in strokovnjaki so se že popoldne sestali z zastopniki ru-skega komisariata za zunanje zadeve ter pričeli po informacijah tujih novinarjev v Moskvi že redigirati sporazum, vpraša-nje pa je, kako naglo bo napredovalo to delo, ker se morata Ribbentrop in Mo-lootov pogoditi še o nekaterih važnih po-blemih. Po nekaterih informacijah bo spo-razum jutri dovršen in takoj podpisan, po drugih pa se bodo pogajanja nadalje-ovala še nekaj dni.

### Drugi sestanek

Moskva, 23. br. Prvi razgovor Ribben-tropa in Molotova se je končal malo po 18. Zvečer ob 20. sta se znova sestala. Nemški poslanik Schulenberg je nocoj priredil ban-ket na čast nemškemu zunanjemu ministru. Udeležili so se ga poleg vodilnih zastopni-kov ruskega komisariata za zunanje zadeve ter članov nemške delegacije tudi vodilni uradniki nemškega in italijanskega poslani-stva. Mnogo pozornosti je zbudila okoliš-čina, da japonski poslanik ni prišel na banket. Tudi pri sprejemu Ribbentropa na moskovskem letališču ga ni bilo.

Danes sta zapustila Moskvo dva člena angleške vojaške misije. Odpotovala sta nazaj v London. Ostala angleška vojaška delegacija čaka na nadaljnja navodila iz Londona.

ločna fronta zapadnih velesil in nji-hovih zaveznikov, podprta od enotne-ga javnega mnenja. Tudi v teh državah so vojaške mere v izvršitvi.

Danes je belgijski kralj v imenu ev-ropskih severnih držav prečital pre-tresujoč mirnovni apel evropskim na-rodom. To je kralj tiste Belgije, ki je poleg Srbije najtežje izkusila strahote svetovne vojne. Naj bi besede plemenitega vladarja že v zadnjem trenutku našla pravi odmev.

### »Times« o vsebini pogodbe

London, 23. avg. p. »Times« so obja-vile nocoj naslednje informacije o vse-bini rusko-nemške nenapadne pogod-be:

1. Rusija in Nemčija se vzajemno ob-vezujeta, da ena druge ne bosta na-padli.
2. Rusija in Nemčija se obvezujeta, da se ne bosta vmešavali v medsebojne notranje zadeve.
3. Skupno bosta jamčili za vse drža-ve, ki leže na področju med njima, in tudi za Poljsko, čim se bo sedanje ak-tualno vprašanje glede Poljske uredilo.
4. Nemčija se decela odreče svojim aspiracijam do Ukrajine.

### Ruska pojasnila Angliji in Franciji

Pariz, 23. avg. p. O razgovorih, ki sta jih imela včeraj popoldne poslani-ka Naggyar in Seeds z ruskim komi-sarjem za zunanje zadeve Molotovim, je bilo mogoče zvedeti, da jima je Mo-lotov zagotovil, da smatra ruska vla-da eventualni nenapadni pakt z Nem-čijo za nov element miru, katerega namen je pospešiti pomirjenje v Ev-ropi. Pakt bo vseboval posebne do-ločbe, po katerih se bo smatralo, da je odpovedan, ako bi ena od obeh sil na-padla kako tretjo državo. Pogajanja z Anglijo in Francijo za pogodbo o vza-jemni pomoči pa se po mnenju ruske vlade lahko nemoteno nadaljujejo.

### Tudi Japonska sondira teren v Moskvi...

### Japonska vlada skrbno proučuje položaj, ki je nastal, zaradi nemške ponudbe Rusiji

Tokio, 23. avgusta. AA. (Havas). Urad-ni krogi kažejo izredno delavnost, ki je brz-kone v zvezi z novim položajem, ki je nastal po vesti, da bosta Nemčija in Ru-sija sklenili nenapadni pakt. Danes dopol-dne je Arita sprejel poljskega veleposlani-ka. Še danes bo sprejel tudi nemškega ve-leposlanika, ki se je vrnil z dopusta. Pred-sednik vlade Hiranuma se bo sestel s kne-zom Konojem. Pooblaščen predstavnik zu-nanjenja ministrstva je na razna vprašanja glede nemško-ruskega pakta izjavil pred-stavnikom tiska, da se je sedaj vladi ne-mogoče izraziti v tem pogledu popolnoma točno, vendar je pristavil, da Nemčija ni opustila prilike, da stori vse potrebno, da ne bi bil ta novi instrument v nasprotju s paktom proti kominterni. Krožijo tudi glasovi, da so vplivne osebnosti zunanjega

### Poljaki pripravljeni na vse

Varšava, 23. avg. o. Varšavski službeni krogi so zelo zadovoljni z izjavo, ki jo je angleška vlada objavila snoči po seji an-gleškega ožjega kabineta. Tu naglašajo, da an-gleška vlada jasneje ni mogla izraziti svoje odločitve, da bo tudi ne glede na novi položaj, ki je nastal sprčo napovedi ne-napadalne pogodbe med Rusijo in Nemčijo, Poljski priskočila na pomoč, ako bi jo kdo napadel ali ogrožal njene življenjske interese. Kar se tiče angleške pripombe, da je Anglija še zmerom pripravljena pogaja-ti se za mirno rešitev vseh sporov, nagla-

### Dvoličnost ruske politike

### Silno ogorčenje v Angliji – V pričakovanju zahtevanih pojasnil glede nemško-ruskih pogajanj

London, 23. avg. z. V tukajšnjih poli-tičnih krogih prevladuje vtis, da je an-gleška vlada s svojo snočeno odločno izjavo, da bo izpolnila vse svoje obveznosti na-pram Poljski, v veliki meri razblinila pričakovanja, ki so jih stavili v Berlinu na presenetljivo napoved sklenitve nena-padnega pakta z Rusijo. Angleška vlada je s tem jasno pokazala, kaj smatra v teh odločilnih časih za svojo sveto dolž-nost.

Vedno večje ogorčenje pa se opaža za-radi dvolične politike Rusije sedaj tudi v onih angleških krogih, ki so doslej ved-no zagovarjali stališče Moskve in napadali Chamberlaina. V londonskih parlamentar-nih krogih se širijo vesti, da se je sedaj pokazalo, da je bila Rusija v stalnih, a tajnih političnih stikih že prej, še preden

se je pričela pogajati z Anglijo in Fran-cijo. Glavno vlogo pri tem je igral italj-janski poslanik v Berlinu Attolico, ki je posredoval med nemskim zunanjim min-istrom in sovjetskimi poslaniki.

Glavna pozornost merodajnih londonskih krogov pa je sedaj osredotočena na to, da se točno ugotovi prava vsebina in daleko-sežnost nameravanega pakta med Berli-nom in Moskvo. Znano je sicer, da je Ru-sija dosedaj pri vseh sličnih paktih vztra-jala na klavzuli, ki ji daje svobodne roke za primer, da nasprotna pogodbenca država napade kakšno drugo državo. Če bo ta klav-zula tudi v nemško-ruskem paktu, potem je ta pakt znatno izgubil na pomenu, ki mu ga pripisujejo v Berlinu. Vsekakor pa se vedno bolj kaže, da je nemška akcija zasnovana na načrtu, po katerem naj bi se Poljski izsilila vloga napadalca, tako da bi imela Nemčija tudi glede Rusije svobodne roke.

Do trenutka iz Moskve še ni nobenega podrobnega poročila o stališču moskovske vlade glede na pojasnila, ki sta jih zahte-vali Anglija in Francija. Zaradi tega an-gleška vlada tudi še ni mogla zavzeti končnega stališča glede nadaljevanja po-gajanj z Moskvo.

Kar se tiče note, ki jo je danes po na-logu angleške vlade izročil Hitlerju an-gleški poslanik v Berlinu Henderson, izjav-ljajo, da gre prav za prav več ali manj za osebno poslanico ministrskega predse-dnika Chamberlaina, ki pa sloni na izjavi angleške vlade, ki je bila izdana po snoč-nji seji angleškega kabineta.

### Atentat na predsed-nika Bolivije

La Paz, 23. avg. br. Danes je bil izvršen atentat na predsednika Bolivije Buscha, da je bil smrtno nevarno ranjen. Znano je, da se je Busch pred meseci s prevratom pola-stil oblasti v Boliviji. Busch je nemškega pokolenja. Imel je namen, da uvede v Bol-iviji fašistični režim.



# Angleška poslanica kancelarju Hitlerju

**Berlinski angleški poslanik Henderson v Berchtesgadu Hitler je na poslanico odgovoril, da Nemčija ne bo odstopila od svojih življenskih interesov**

Berlin, 23. avg. c. Angleški poslanik v Berlinu, Henderson, je dopoldne odletel v letalom v Solnograd, od koder je takoj nadaljeval pot v Berchtesgaden. S seboj je prinesel posebno Chamberlainovo poslanico kancelarju Hitlerju, ki je v zvezi s komunikacijem o večeršnjih seji angleške vlade. Francoska in poljska vlada sta bili o vsebini te poslanice obveščeni. Kolikor je mogoče zvedeti, sporoča angleška vlada Hitlerju v svoji poslanici, da ne bi bile njene garancije Poljski z nemško-ruskim paktom v nobenem pogledu prizadete. Nadalje poslanica opozarja Hitlerja, da bo angleška vlada dobila v parlamentu z jutrišnjim dnevom popolnoma proste roke za takojšnje ukrepe, kakršni koli bi bili potrebni. Poslanica omenja tudi vpokliki novih angleških rezervistov.

Berchtesgaden, 23. avgusta. AA. (DNB) Na željo angleške vlade je kancelar Hitler danes sprejel v Berghofu angleškega veleposlanika Nevilla Hendersona. Veleposlanik je kancelarju Hitlerju izročil pismo predsednika angleške vlade v smislu večeršnjega angleškega poročila, ki je bilo izdano po seji vlade. Hitler v svojem odgovoru ni dopustil nobenega dvoma o tem, da obveznosti, ki jih je prevzela angleška vlada, ne bodo pripravile Nemčije do te-

ga, da bi odstopila od nacionalnih interesov, ki so življenske važnosti.

## Forster: Zapreke bodo kmalu padle

Gdansk, 23. avg. AA. (DNB) Sredi se je v Zoppotu vršila velika manifestacija, na kateri sta govorila nemški minister Frank in vodja gdanskih Nemcev Forster, ki je rekel med drugim: Se nikoli ni bila notranja zveza med Gdanskom, firerjem in Nemčijo tako tesna kot te dni. Vsi Gdanci so trdno prepričani, da bodo v kar najkrajšem času padle vse zapreke. Poljska je poslednja, ki bi mogla to preprečiti.

Frank je dejal med drugim: Kdor se boji, da bi zaradi Gdanske nastala vojna, naj se obrne do tvorcev versajškega diktata. Toda zdaj so tudi za Gdancane na obzorju žarki svobode. Svet naj ve, da Gdansk ni več osamljen, osamljeni so le drugi. Razmerje, ki ga Hitler gradi med Berlinom in Moskvo, navdaja vse Nemce s hvaležnostjo. Medtem ko so se drugi tedne in tedne pogajali za sporazum, je Nemčija znova dokazala svojo miroljubnost. Toda, če nas svet ne bo pustil pri miru, bo spoznal nemško moč, ki je združena z močjo ponosne Mussolinijeve Italije.

# Diktatorska pooblastila angleški vladi

**Danes sestanek kronskega sveta v Londonu in izredno važna seja angleškega parlamenta**

London, 23. avg. br. Danes je kralj Jurij nepričakovano odpotoval iz Balmorala na Škotskem, kjer se je mudil na oddihu. Jutri prispe v London in se bo takoj po njegovem povratku na dvoru sestal kronskega sveta.

Ministrski predsednik Chamberlain je imel medtem celo vrsto razgovorov z angleškimi državljani in politiki ter tujimi poslanci. Sestal se je najprej z lordom Halifaxom, nato z angleškim poslanikom v Parizu Phippsom ter z opozicijskima prvakoma Sinclairom in Greenwoodom.

Parlamentarni krogi zatrjujejo, da bo izredno zasedanje gornje in spodnje zbornice trajalo le en dan. Poslanska zbornica se bo sestala jutri dopoldne ob 14.45. Najprej bo ministrski predsednik Chamberlain enakoravno zunanji minister lord Halifax v gornji zbornici podal važno izjavo o najnovejših mednarodnih političnih dogodkih. Nato bosta govorila vodja liberalne opozicije Sinclair in podpredsednik delavske opozicijske stranke Greenwood. Zbornica bo nato prešla k razpravi o posebnem zakonu za državno varnost, s katerim naj bi vlada dobila diktatorska pooblastila za vse ukrepe, ki bi bili potrebni v primeru resnih mednarodnih političnih zapletljivosti. Opozicijska pooblastila ne bo ugovarjala. Načrt zakona se bo obravnaval po pospešenem postopku in je računati s tem, da bodo o njem glasovali že jutri zvečer pred 20. uro. Morebiti bo parlament prihodnji teden ponovno sklican k izrednemu zasedanju.

## Sestanek angleškega obrambnega sveta

London, 23. avg. br. Danes dopoldne se je sestal državni obrambni svet. Vest o tej seji je vzbudila v tukajšnjih krogih v zvezi s sinočnim komunikacijem angleške vlade veliko pozornost. Državni obrambni svet je že pričel razpravljati o ukrepih, ki jih bo angleška vlada takoj izdala za obrambo države, čim bo od parlamenta dobila že napovedana posebna pooblastila. Seji so prisostvovali poleg vrhovnih poveljnikov angleške vojske, letalstva, mornarice in protiletalskih obrambnih formacij tudi ministrski predsednik Chamberlain, letalski minister, prvi lord admiralitete, vojni minister Hore Belisha ter ministra Burgin in Chatefield.

## Prvi izjemni zakoni

London, 23. avgusta. c. Med prvimi zakoni, ki bodo izdani na podlagi novih pooblastil, bo zakon, ki bo urejal razsvetljavo v privatnih stanovanjih, trgovinah in industrijskih podjetjih za slučaj nevarnosti zračnih napadov. Že danes so bile v akciji vse opazovalne postaje za zračne napade.

Med predmeti, katerih izvoz bo prepovedan iz Anglije, bodo kovine, baker, cink, železo, nadalje bombaž, kavčuk, glitcerin, bencin. V Londonu napovedujejo, da bo slična prepoved izdana tudi za Francijo na jutrišnji seji francoske vlade.

## Vojaška živahnost v Gibraltarju

Gibraltar, 23. avgusta. AA. (Havas): Od večer se v vojašnicah opaža velika živahnost. Na eni strani vojaki nimajo več pravice zapuščati svoje vojašnice, na drugi strani pa so vojaški oddelki zasedli vse obrambne postojanke, predvsem težko topništvo in protiletalske baterije na vrhu pečin. Vojaški oddelki na meji so okrepjeni. Severni vhod v pristanišče je zaprt. Komisija za obrambo Gibraltarja je imela sestanek. Pričakujejo, da bo v kratkem prispelo v Gibraltar več vojnih enot.

## Resno presojanje položaja v Franciji

Pariz, 23. avg. z. V Parizu presoja mednarodni položaj zelo resno. To dokazuje tudi dejstvo, da so bili predklicani vsi vojaški dopusti in vpoklicani novi letniški rezervisti. Kolodvorji, ki so še včeraj kazali docela normalno lice, so sedaj prenapolnjeni rezervistov, ki odhajajo k svojim enotam. Kljub temu vlada v vsej Franciji popoln mir, ker se vsi Francozi zavedajo resnosti položaja in odgovornosti,

# Beleške

## „Samouprava“

o kongresu JUJ

Kongres Jugoslovenskega učiteljskega združenja komentirajo skoraj vsi jugoslovanski listi. Glavni organ JRJ »Samouprava« posveča zaključku kongresa poseben članek, v katerem pravi, da vlada g. Cvetkovića visoko ceni delo jugoslovenskega učiteljskega in njegove pravice. »Zato tudi ni hotela nadaljevati s politiko omejevanja akcije JUJ. Vlada smatra, da so učitelji največji prosvetni in nacionalni graditelji. Potek kongresa v Banjaluki je dokazal, da so naši učitelji objektivni in dobronamerni. Pokazal je tudi, da so predvsem nacionalni in prosvetni misijonarji in nikjer ne preokorajujejo svojega delokroga. Njim, kakor nam vsem, stoji pred očmi samo en velik cilj: krepiti državo in zbirati vse pozitivne narodne sile za dobro naroda in kralja. Učitelji so ob vsaki priliki pokazali svojo globoko misel za narodne potrebe in imajo zato tudi pravico pričakovati, da se bodo upoštevale njihove upravičene zahteve, ki so jih iznesli tekom svojega kongresa.«

O delu našega učiteljskega smo imeli priliko le prečesto čitati v naših lokalnih glasilih čisto druge besede. Omenimo naj samo sistematično gonjo »Domoljubov« proti slovenskemu učitelstvu, kateremu očita vse mogoče pregrehe in ga stalno uvršča v vrsto narodnih odpadnikov in izdajalcev. Pozdravljamo tudi, da je »Samouprava« iz katastrofe tkzv. »novega učiteljskega pokreta« izvajala konsekvence. Hvaležni bi ji bili tudi, ako bi vsaj ona objavila glavne ugotovitve iz govora predsednika ljubljanske sekcije g. Kumlja, katerega zahteve očitno usvaja...

## Nelojalen kakor vedno

Nedavno je objavil »Slovenski Narod« po zagrebškem listu »Hrvatski Zagorac« neke misli o razvojnih tendencah v državnih organizacijah, posnete po razpravi švicarskega profesorja. Ta profesor dokazuje na konkretnih primerih, kako posamezne države z nastajajočo konsolidacijo vse bolj stremijo k unitarizmu, kar seveda ne more imeti nič skupnega ne s hegemonijami, ne s centralizmom. »Slovenec«, nelojalen kakor vedno, je iz tega citata konstruiral, da časopis JNS »že zopet« lomi kopje za centralistični sistem in proti sporazumu s Hrvati, dočim se dr. Kramer dela najboljšega prijatelja dr. Mačka in zagovarja sporazum s Hrvati. »Slovenec« pri tem obtožuje naše napredne novine, da se skrivajo za »strogo unitaristične« lističe »Hrvatski Zagorac«. Kakor znano, se navadno lahko z 90 odstotki verjetnosti trdi, da je falzifikat, kadar se »Slovenec« sklicuje na kake svoje priče ali dokaze. Tudi tokrat je bila ta stara resnica potrjena. Oglasil se je zagrebški »Obzor« ter je vsekaj »Slovenca« po prstih. Ugotovil je, da si je »Slovenec« unitaristični program »Hrvatskega Zagorca« gladko izmisli. »Hrvatski Zagorac« ni unitaristično glasilo, temveč je pisan v praviškem odnosu v frankovskem duhu. Poleg tega ugotavlja »Obzor«, da članek, ki ga je navajal »Slovenski narod«, ni bil v »Hrvatskem Zagorcu« objavljen z nikakoli unitaristično tendenco, temveč, kakor pravi zagrebški list, nasprotno, s povsem drugim namenom. Te ugotovitve seveda ne bodo nič zalegle.

## Drugo osvobojenje Slovencev

V Ljubljani izhaja vsak mesec listič »Slovenski poštar«, ki se predstavlja kot nekako strokovno glasilo. List ni organ nobene strokovne organizacije in v njegovih stolicah razven praznega frazerstva o poštarjih, ni mnogo, kar bi bilo v zvezi s poštnotelegrafsko stroko. Zato pa živahnejše motri politične prilike in deželi in posevce prve strani državnih razmisli, ki jih piše neki Joja na zelo zabaven način. V januarjski številki, ko je bilo ozaščje naslovo »fašističnih duhov« in je Milan Stojadinović s svojimi prijatelji pripravil zlato dobo voditeljske diktature, je bil g. Joja ves v ognju. V velikem članku »Išče se Slovce« je obratunal s preživljenim liberalizmom, z nesmišelnostjo družabnega sistema v tako zvanih demokratičnih državah in sploh s celotno lažno demokracijo in je pozdravljal moža, ki bo »brez predsodkov in kompromisa presekal preteklost, zavrgel navlačo tradicije in vzel državo v svoje močne roke.«

Ali razmere so se drugače obrnile in gospod Joja se je polagoma razočaral nad voditeljem rešiteljem, ki ga je zaman pričakoval. V najnovejši številki razmotriva o sporazumu s stališča slovenskih pošt. Vrnili se je nazaj v lažno demokracijo, v samoupravo in podobne »žalostne tradicije«. Prišel je pa tudi do spoznanja, da Slovenci leta 1918 niso bili povsem pravilno osvobodeni. Zdi nam baje čaka drugo osvobojenje in gospod Joja želi, da bi bilo boljše od prvega. Tu moramo pa že reči, da so taki nazori več nego čudni. Edina talažba je v tem, da tudi oni ne predstavljajo zaključno mnenje pisca. Kajti članek zaključuje z mnogo obetajočim citatom: Predaj se vetru, naj gre kamor hoče... V tem pogledu je, kakor vse kaže, famozni gospod Joja pravi mojster. Ali enkrat utegne veter le premočno udariti v jadra in barka se bo prekucnila z g. Jojom vred.

## Programsko stališče omladine JRJ

»Slovenski Jug«, glasilo omladine JRJ, posveča poseben članek Nemčiji in maršalu Göringu, »ki gradi iz nič nova industrijska mesta«. Po informacijah »Slovenskega Juga« se danes ni treba nemškimi generalom več bati, da bi jim sredi vojnih operacij zmanjkalo pogonskega materiala za motorje. »Nemčija ima danes svoj petrolej, nemški petrolej. Resnica je, da je nemški petrolej dražji, kakor je angleški in ameriški. Vendar to ni nič. Glavno je, da ima danes Nemčija dovolj bencina in petroleja za vsako potrebo. Nemčija je tudi uspela zamenjati volno s sintetično volno, ki je danes že boljše kakor je naravna volna.«

»Slovenski Jug« zaključuje svoj članek z besedami: »Nemčija dela danes na vseh poljih. Njeno nakovalo poje in z njim nemško kladiivo, ki strahoteno udarja. 60-urni delavni teden predstavlja ponos nemškega delavca, ker se zaveda, da se je iz

# V pričakovanju odločitve

**Včeraj je prišlo do ponovnih stikov med političnimi faktorji**

Zagreb, 23. avg. o. »Hrvatski dnevnik« objavlja nocoj pod naslovom »Novi stiki politikov: Glede na to, da so strokovnjaki že opravili svoje delo, je v javnosti zavladalo veliko zanimanje za nadaljnji razvoj dogodkov. Danes je prišlo do ponovnih stikov med političnimi faktorji, ki so bili informativnega značaja. Ni še zna, na vsebina teh razgovorov in se zato še ne more nikogar gotovega reči o razvoju političnega položaja. Napetost, ki je nastala, pa ne bo dolgo trajala in situacija bo v vsakem primeru že te dni popolnoma razjasnjena. Stvar je sedaj v takem stadiju, da niti pristojni hrvatski politični krogi ne morejo še nikogar reči, na kakšni poti smo se znašli. Kakor smo spet občeli omenili, pravi list, je prišlo danes ponovno do stika med političnimi faktorji. Predsednik dr. Maček se nahaja v Kupincu, kjer sta ga danes posetila tudi narodna poslanca inž. Košutić in dr. Juraj Šutej.

»Obzor« presoja danes notranje politični položaj v zvezi z zaključkom razgovorov strokovnjakov o sporazumu naslednje: Zagrebški in beograjski strokovnjaki so zaključili razgovore, ki so jih pričeli v Božjakovini in nadaljevali v Zagrebu. Sedaj se rezultati njihovih razgovorov proučujejo na Bledu. Vodstvo SDK, se naravno ne spušča v nikake prognoze o nadaljnjem razvoju političnega položaja, nego čaka odločitve, ki jo bodo sprejeli mednarodni krogi kot definitivni rezultat pogajanj. Situacija je trenutno v znamenju pričakovanja odločitve, od katere bo odvisen nadaljnji razvoj političnih dogodkov. Verjetno o sestavi nove vlade je treba sprejeti z največjo rezerviranostjo, ker niti vodni krogi niti dr. Maček še niso našli tega vprašanja. Prav tako je treba ozrežno sprejeti na znanje vesti o novih razmejitvah in novi delitvi kompetenc, ker

podaja marsikdo o teh vprašanjih svoje subjektivno mnenje, čeprav nikakor ni do bro obveščen. Razen tega se iz krogov, ki so proti sporazumu, namerno širijo razne neresnične govorice o vsebini sporazuma. Dr. Maček je bil danes dopoldne v Kupincu, kjer je čakal na razvoj dogodkov.

Beograd, 23. avg. p. »Samouprava« objavlja uvodnik o vprašanju sklenitve sporazuma med Cvetkovićem in dr. Mačkom ter pravi: »Danes je mogoče z gotovostjo reči, da bo prišlo do sporazuma, ki bo posledica pogajanj, vršilih se na normalni in znani način. Ko bo sporazum sklenjen in postal politično dejstvo, bodo likvidirani mnogi ljudje, institucije in stvari. Sporazum pa bo istočasno otvoril dobo novega narodnega sodelovanja, slonečega na merah in metodah, ki bodo omogočale boljše življenje vsem državljanom naše skupne domovine. Sporazum ni in ne more biti delo enega samega človeka, nego je stvar in delo nas vseh, kolikor nas živi v Jugoslaviji. Na sporazumu je zainteresirana vsa naša celota, pa tudi istočasno sleherni med nami. Pri sporazumu pa je treba računati pri vsej dobri volji z vsemi objektivnimi in subjektivnimi državnimi potrebami in pogoji. Sporazum mora omogočiti, da bodo vsi Srbi, vsi Hrvati in vsi Slovenci zadovoljni in enakovredni v svoji državni skupnosti. S sklenitvijo sporazuma bo treba popraviti 20letno preteklost in pripraviti tako bodočnost, da v njej nihče ne bo več zahteval revizije narodnega sporazuma. Po sklenitvi sporazuma nihče ne bo smel zaloviti za preteklimi 20 leti, politimi stalnih revindikacij in neprestanih sporov osebnega in političnega značaja. Sporov, v katerih je prevladovalo nezadovoljstvo celih plemen na podlagi plemenske zavestnosti in na osnovi legitimnih plemenskih pravic...«

# To in ono iz Slovaške

**Slovaki odločno na nemški strani — Iz življenja sedanjega predsednika slovaške vlade msgr. Tisa**

Sanjo Mach, minister za propagando v slovaški vladi in vrhovni poveljnik Hlinkove garde, je imel prošlo nedeljo v Pještjanih govor o aktualnih vprašanjih sodobne Slovaške. Med drugim je minister naglašal: »Postavili smo se na stran nemškega naroda in bomo ob njegovi strani vztrajali tako dolgo, dokler bo nemški narod stal na naši strani. To je urejeno vprašanje in nimamo pri tem nikakršnih zahrbnih misli. Zato se naj nihče ne boji, kakšno bo naše zadržanje za bodočnost. Ko se je plaz vsel nad nas in nad nekatere druge narode, so bili naši voditelji tako modri, da so vzdržali naš narod pred plazom in zato nismo poginili pod njim. Ako se plaz zopet sproži, se nam ne more nič zgoditi, ker smo nad njim. Tam tudi hočemo ostati, ker smo s tem na strani pravice in na braniku svojega naroda.«

★

Neki Slovak podaja naslednje zanimive podatke o življenju dr. Tisa:

Predsednik slovaške vlade msgr. dr. Jozef Tiso izhaja iz zelo dobre in zavedne slovaške rodbine. Vzgalji so ga kot zavednega Slovaka, ko pa se je nadarjenemu mlademu duhovniku posrečilo, da je postal tajnik nitranskega škofa grofa Batthyányja, je njegovo slovaštvo nekoliko pobledele in mladi dvorni kaplan se je odslej stalno podpisoval z madžarskim pravopisom Tisz Jozsef. Pri ljudskem štetju l. 1910. se je nato seveda priglasil za Madžara. Ko so ga nekateri zavednejši tovariši zaradi tega ostro pokarali, je dejal: »Kaj pa hočem, zapisali so me za Madžara!« V Nitri je izhajal pred vojno madžarski tehnik »Nyitramegyei Szekle«, ki mu je bil vojni kurat Tisz Jozsef stalen sodrnik. V vsaki številki je bil članek z njegovim podpisom in mladi kurat je na vso moč hvalil madžarsko junštvo, pel o zmagah Madžarov ter na vse mogoče načine v nič deval nasprotnike. Jasnó je, da v onih prilikah ni mogel pisati proti Madžarom, ali lahko bi bil pisal v slovaške liste, po ročal o usodi svojih rojakov, lahko bi bil pisal vsaj slovaško, toda njega so »pač bili zapisali za Madžara«, pa je zato pisal madžarsko. Danes predsednik vlade dr. Jozef Tiso govori slovaški mladini o »dvaletni sramoti robovanja Čehom, ki so si prizadevali pokvariti slovaškega duha«, spominja svoje mlade poslušalce 1000-letne slavne slovaške tradicije, ne omenja pa niti z besedo 1000-letnega robovanja Slovkov Madžarom in 150-letne brezdušne madžarizacije. Pač pa ostro napada one, ki verujejo v slovanstvo in v češkoslovaški narod. »Podlež je, kdor hoče imeti drugo mater, kakor svojo«, naglašá dr. Tiso slovaški mladini, ki ji je znano, da je l. 1910. Tiso sam hotel imeti drugo mater, ker se je svoje slovaške sramoval.

★

Slovaški list »Slovenska Sloboda«, ki izhaja v Prešovu, objavlja članek »Slovaška in češko časopisje«, v katerem izraža nekakšen češki bratovnovinarjem. V članku citamo med drugim: »V večini listov češke narodne jednote opažamo v poročanju o Slovaški namerne vesti o težkočah, s katerimi se mora slovaška vlada boriti pri gradnji nove države. Ne želimo, da bi slovaške razmere hvalili, prosimo pa, da bi o njih nevtralnó poročali, prvič zato, ker prihajajo češki listi tudi k nam, in, drugič pa zato, da bi s tem dokazali tolikokrat poudarjane simpatije Čehov do Slovkov. Slovaško državno telo kaže marsikakšno napako, ki jo bo odstranila šele bodočnost. Češki listi bi ta prizadevanja lahko podprli s svojim pisanjem. Ako pa tega nečeto, potem naj ohranijo vsaj nev-

njeja rodila moč in sila tretjega rajha. Nemčija se nahaja danes s svojimi voditelji, vojaki, meščani, kmeti in delavci v novi vojni, v kateri sporoča vsem: Samo nas obtožujte, žalite in pripravljajte napad ter kujte zarote. Mi delamo in samo delamo ter proizvajamo. Ko pa nas boste napadli, boste spoznali, da ste bili prepozni. Mi bomo dotle z našim delom in produkcijo osvojili že vso Evropo in preko nje vse delovni svet, ne da bi iztrčili samo en top.«

tralnost kar bo — akoravno je to težko — vendarle služilo stvari in češki žurnalistiki.«

## Protipoljske demonstracije v Bratislavi

Bratislava, 23. avgusta. br. Slovaški dopisni urad poroča: Čim se je zvedelo za nameravano sklenitev nenapadalnega pakta med Nemčijo in Rusijo je prišlo v Bratislavi do manifestacij, pri katerih se je zbralo okoli 40.000 ljudi. Navzoča sta bila tudi Sanjo Mach, šef slovaške propagande in poveljnik Hlinkove garde, ki je manifestacije organiziral, ter vodja nemške manjšine na Slovaškem, Karmasin. Gospod Sanjo Mach je imel pri tej priliki govor, v katerem je naglasil, da je Slovaška krenila na edno pravo pot, ko se je odločila za nemško prijateljstvo, ki je edini realni fundament slovaške države samostojnosti. Karmasin je govoril o preizkušnem bratstvu Slovkov in Nemcev na bojnem polju in žigosal teror Poljakov, ki so tudi Slovaški odtrgali cele pokrajine. Mnóžica je sprejela te izjave z viharim odobravanjem in nato v sprejeto krenila po mestu ter vzdikala Nemčiji in proti Poljski. Slišati je bilo vzklrike: Hočemo Javorino! Gdansk je nemški! Dol poljski koridor! in slično. Današnji listi pišejo, da se bo Poljska še bridko kesala zaradi svojega izdajstva nad Slovaško.

## Izredna seja madžarske vlade

Budimpešta, 23. avg. br. Madžarska vlada se je danes opoldne sestala k izredni seji, ki je trajala skoro štiri ure. Na seji je najprej zunanji minister grof Csaky podrobno poročal o mednarodnem položaju in o svojih razgovorih, ki jih je imel z nemškimi in italijanskimi državljani v Solnogradu, Berchtesgadu in Rimu. O seji ni bilo izdano nikako poročilo.

## Papen se vrača v Ankaró

Budimpešta, 23. avgusta. AA. Na tukajšnje letališče je priletel opoldne nemški veleposlanik v Ankari Papen, ki se vrača iz Solnograda na svoje mesto.

## Povratak Roosevelta v Washington

New York, 23. avgusta. AA. Predsednik Roosevelt se bo v petek vrnil v Washington.

## Vojaške priprave v Belgiji

Bruselj, 23. avgusta. AA. (Havas): Do nadaljnjega so ustavljeni v belgijski vojski vsi dopusti razen za primere velike potrebe. Vojaki, ki se nahajajo na dopustu, so dobili poziv, naj se takoj vrnejo k svojim enotam.

## Prepoved letanja v nemških mejnih pokrajinah

Berlin, 23. avg. c. Izdana je bila prepoved letanja od 6. zjutraj do sobote ob 20. za Vzhodno Prusijo, Češko-Moravsko, Vzhodno Prusijo in nekatere predele v Nemčiji.

## Iz državne službe

Beograd, 23. avg. p. Na filozofski fakulteti v Skoplju je napredoval izredni profesor dr. Gregor Cremošnik v 3/2. Napredovala sta višja veterinarska pristava dr. Maks Kozinc v Slovenskih Konjicah v 6. in Viktor Sporn v Velikem Gradištu v 7. pol. skupino.

Ostavko je podal na državno službo dr. Lojze Zrko pristav v finančnem ministrstvu.

## Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Pretežno vedro in lepo vreme. Toplota se bo nekoliko dvignila.

Dunajska: Pretežno jasno, popoldne se bo pooblačilo, slabšo vetrovno in soparno.